

Gymnázium J. V. Jirsíka

Fráni Šrámka 23
371 46 České Budějovice
Česká republika

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE NA OBDOBÍ 2020-2025

Školní preventivní strategie je dlouhodobým preventivním programem školy. Je součástí Školního vzdělávacího programu, který vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro Gymnázia, resp. ZŠ. Definuje dlouhodobé a krátkodobé cíle prevence rizikového chování ve škole. Oddaluje, brání nebo snižuje výskyt rizikových forem chování, zvyšuje schopnost žáků a studentů činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí, podporuje jejich zdravý životní styl. Na základě této strategie zpracovává škola na každý rok Minimální preventivní program.

Školní preventivní strategie vychází z těchto dokumentů:

- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č.j. 21291/2010-28.
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019-2027.
- Zákon. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon), v platném znění
- Vyhláška č. 197/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních, v platném znění.

Platnost od: 3. 2. 2020
Vypracoval: Mgr. Václav Kuneš
Schválil: RNDr. Jaroslav Pustina, školská rada

Použité zkratky:
ŠMP školní metodik prevence
ŠVP školní vzdělávací program
ZŠ, SŠ, VOŠ, VŠ základní / střední / vyšší odborná / vysoká škola

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název a adresa školy	Gymnázium J. V. Jirsíka Fráni Šrámka 23, 371 46 České Budějovice
Jméno a příjmení ředitele	RNDr. Jaroslav Pustina
Telefon na ředitele	387 422 640, 721 184 076
E-mail na ředitele	pustina@gjvj.cz

Jméno a příjmení školního metodika prevence	Mgr. Václav Kuneš
Telefon	387 423 016
E-mail	kunes@gjvj.cz

Jméno a příjmení výchovného poradce	Mgr. Romana Baštářová
Telefon	387 423 017
E-mail	bastarova@gjvj.cz

	Počet tříd	Počet žáků/studentů
8leté gymnázium (prima až kvarta)	4	128
4leté gymnázium	13	400
Celkem	17	528

Obsah

1. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY	1
2. ANALÝZA SOUČASNÉ SITUACE.....	1
3. VYMEZENÍ POJMŮ	2
4. CÍLE	2
5. METODY A FORMY PRÁCE UŽÍVANÉ V PREVENCI.....	4
6. ZAPOJENÍ PRIMÁRNÍ PREVENCE DO VÝUKY	4
7. PRAVIDELNÉ AKTIVITY SPECIFICKÉ PRIMÁRNÍ PREVENCE VE ŠKOLE.....	5
8. NESPECIFICKÁ PRIMÁRNÍ PREVENCE - VOLNOČASOVÉ AKTIVITY	6
9. SPOLUPRÁCE S RODIČI	6
10. ŠKOLNÍ PORADENSKÉ PRACOVÍŠTĚ	7
11. SPOLUPRÁCE S ORGANIZACEMI A INSTITUCEMI.....	7

1. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Gymnázium J. V. Jirsíka (dále GJVJ) se profiluje jako "tradičně moderní" škola. Bylo založeno před více než 150 lety, konkrétně roku 1868. Dbá na své tradice, avšak zároveň se přizpůsobuje současným potřebám a snaží se co nejlépe připravovat žáky na vysoké školy i do budoucího profesního a osobního života.

Škola nabízí žákům čtyřleté i osmileté studium. Každoročně otevírá dvě (jednou za 4 roky pak tři) třídy vyššího gymnázia a jednu třídu nižšího gymnázia. Celkový počet tříd tedy činí 17. Ve škole studuje cca 540 žáků a vyučuje více než 40 pedagogů.

Škola sídlí v historické budově nedaleko centra Českých Budějovic. Je plně vybavena pro výuku všech předmětů, včetně moderních laboratoří fyziky, chemie a biologie, počítačových učeben či jazykové učebny. Každá třída je vybavena počítačovou technikou, případně interaktivní tabulí. Žáci využívají též zrekonstruovaných šaten a toalet, dvou tělocvičen a školního hřiště. Většina žáků a učitelů dochází do jídelny v blízké budově SŠ a VOŠ cestovního ruchu.

Všichni žáci pokračují studiem na VŠ. Jsou tedy dostatečně motivováni ke studiu a škola jim nabízí množství podnětů k osobnímu rozvoji. Silnou stránkou je bohatá nabídka kroužků, školních akcí a projektů, jež rozvíjejí znalosti i dovednosti žáků, vedou k lepší soudržnosti kolektivu a jsou efektivním nástrojem prevence rizikového chování.

Školu navštěvuje několik žáků vietnamské, ruské či ukrajinské národnosti, jsou však obvykle bezproblémově integrováni. Jednomu žákovi s poruchou autistického spektra je k dispozici asistentka. Sociokulturně znevýhodnění žáci momentálně školu nenavštěvují.

2. ANALÝZA SOUČASNÉ SITUACE

Velkou devízou naší školy je pozitivní klima v jednotlivých třídách i ve škole jako celku. K tomuto příjemnému a bezpečnému prostředí přispívají dobré vztahy mezi učiteli a žáky i zapojení žáků do mnoha školních i mimoškolních aktivit, na nichž se seznamují napříč ročníky a vytvářejí přátelské vztahy. Na celoškolních akcích (koncerty pěveckého sboru a orchestru, vánoční akademie, Snídaně v trávě, dny otevřených dveří apod.) panuje pozitivní atmosféra a žáci i učitelé se cítí být součástí jednoho společenství.

K rychlému navázání vztahů v kolektivu a prevenci rizikového chování přispívají též adaptační kurzy, které škola pořádá pro žáky primy a prvních ročníků. Daří se tak lépe začlenit všechny žáky do třídních kolektivů a smelít je navzájem.

Rizikové chování se v naší škole vyskytuje v relativně malé míře. V posledních letech nebyl zaznamenán případ šikany, případně se jednalo pouze o první stadium. Nevyskytují se ani projevy rasismu a intolerance. Časté jsou naopak experimenty žáků s alkoholem, jež se však obvykle daří řešit domluvou, případně kázeňským opatřením. Pravidelnému kouření se věnuje jen malý počet žáků. Případy konzumace jiných návykových látek nebyly ve škole nebo na školní akci s jednou výjimkou zaznamenány, bude však potřeba se do budoucna zaměřit na prevenci užívání marihuany, již se zřejmě někteří žáci věnují ve volném čase mimo školu.

Nejrizikovější skupinou jsou třídy nižšího gymnázia, v nichž bývají více zaznamenávány problémy ve fungování kolektivu, vzájemné nerespektování mezi žáky a kázeňské přestupky jednotlivých žáků. Školní poradenské pracoviště se na tyto třídy více zaměřuje a pomáhá třídním učitelům (např. prostřednictvím třídnických hodin) pracovat na zlepšení stavu.

Jako důležitá výzva se do budoucna jeví prevence rizikového chování na internetu, zejména na sociálních sítích, a otázka užívání mobilních telefonů ve výuce i mimo ni. Proto se škola postupně více zaměřuje na preventivní programy věnované otázkám

kyberšikany a bezpečnosti na internetu. Podle školního řádu nesmějí mít žáci během vyučovacích hodin zapnuté mobilní telefony, avšak diskutuje se i o možnosti jejich plošného zákazu včetně přestávek.

3. VYMEZENÍ POJMŮ

Základním principem primární prevence rizikového chování u žáků je výchova k předcházení a minimalizaci rizikových projevů chování, ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji pozitivního sociálního chování a zvládnání zátěžových situací.

Primární prevence se zaměřuje zejména na následující rizika v chování žáků:

- a) agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie,
- b) záškoláctví,
- c) závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling,
- d) rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů,
- e) spektrum poruch příjmu potravy,
- f) negativní působení sekt,
- g) sexuální rizikové chování.

Škola se zaměřuje jak na specifickou, tak na nespecifickou primární prevenci.

Specifická primární prevence – aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků. Jedná se o:

- a) **všeobecnou prevenci**, která je zaměřena na všechny žáky, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika,
- b) **selektivní prevenci**, která je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšený výskyt rizikového chování,
- c) **indikovanou prevenci**, která je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky.

Nespecifická primární prevence – veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

4. CÍLE

Stěžejním a společným cílem této strategie je předcházet rizikovému chování. Prevence na naší škole směřuje k tomu, aby každý žák splňoval tyto charakteristiky:

- je odpovědný za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku,
- je schopný dělat samostatná rozhodnutí,
- je schopný řešit problémy, případně nalézt pomoc pro jejich řešení,
- dodržuje zásady zdravého životního stylu,
- respektuje odlišné názory a chování druhých,

- umí spolupracovat ve skupině a pomáhá ostatním,
- má vyhraněný negativní vztah k návykovým látkám, násilí a všem formám intolerance,
- ví, kde vyhledat odbornou pomoc, a v případě potřeby ji dovede využít.

Na období 2020-2025 stanovuje škola následující dlouhodobé, střednědobé a krátkodobé cíle primární prevence:

DLOUHODOBÉ CÍLE:

1. Vést žáky ke zdravému životnímu stylu

- součást předmětové výuky obsažené v ŠVP (Občanská výchova, Tělesná výchova, Biologie, Základy společenských věd)
- preventivní programy a besedy
- mimoškolní akce (výlety, exkurze, sportovní akce)

2. Zlepšit klima v třídních kolektivech na nižším gymnáziu

- pravidelné vedení třídnických hodin
- preventivní programy systematicky navazující od primy po kvartu
- předcházení konfliktům, vzájemnému nerespektování a šikaně
- snaha o větší spolupráci školy s rodiči

3. Umožnit novým žákům bezproblémové začlenění do školy i třídního kolektivu

- pokračování v úspěšných adaptačních kurzech pro žáky primy a prvních ročníků
- podpora týmové soudržnosti a spolupráce ve třídě

4. Podporovat školní volnočasové aktivity jako efektivní součást prevence

- motivace žáků k účasti na školních akcích, projektech a kroužcích
- podpora studentských kroužků a klubů vedením školy
- setkávání žáků napříč třídami a ročníky při společné zájmové činnosti

5. Zlepšit komunikaci v učitelském sboru o rizikovém chování žáků

- seznámení pracovníků školy se školní preventivní strategií, minimálním preventivním programem, školním programem proti šikanování, krizovým a úrazovým plánem
- metodická podpora pro třídní učitele při vedení třídnických hodin
- dbání na to, aby všichni pracovníci školy o výskytu rizikového chování ihned informovali školní poradenské pracoviště
- podpora vzájemné otevřenosti a pozitivního klimatu v učitelském sboru

STŘEDNĚDOBÉ A KRÁTKODOBÉ CÍLE:

1. Motivovat žáky vyššího gymnázia k zodpovědnému přístupu ke školní docházce

- přísné dodržování maximální absence stanovené úpravou školního řádu (s výjimkou závažných zdravotních důvodů)
- častější diskuse třídních učitelů s žáky a pravidelní sledování absence
- motivace žáků k aktivní účasti na školních i mimoškolních aktivitách

2. Vzdělávat žáky i učitele v oblasti rizikového chování na internetu a sociálních sítích

- zahrnutí tématu do předmětové výuky (Občanská výchova, Informatika a výpočetní technika)
- tematicky zaměřené preventivní programy

- vzdělávací kurzy pro školního metodika prevence i další pedagogy
- případná revize pravidel užívání mobilních telefonů ve škole

3. Zvýšit povědomí o rizicích užívání návykových látek s důrazem na alkohol a marihuanu

- dodržování zákazu držení, konzumace i distribuce návykových látek ve škole a na akcích pořádaných školou
- častější diskuse třídních učitelů s žáky o tomto tématu
- tematicky zaměřené preventivní programy

5. METODY A FORMY PRÁCE UŽÍVANÉ V PREVENCI

Mezi nejčastější metody a formy práce užívané při prevenci rizikového chování v naší škole patří zejména:

- **adaptační kurzy** pro žáky primy a prvních ročníků (seznamovací a týmové aktivity pod vedením lektorů a za účasti třídního učitele a ŠMP),
- **třídnické hodiny** (zařazované nepovinně dle uvážení třídního učitele, zejména na nižším gymnáziu, a zaměřené na stmelení kolektivu),
- **preventivní programy** (viz kapitola 7; zahrnují diskusní, prožitkové i týmové aktivity),
- **tematické besedy a workshopy**,
- bohatá nabídka **volnočasových aktivit** ve škole (viz kapitola 8).

Třídní učitelé a členové školního poradenského pracoviště využívají zejména metody monitoringu tříd a žáků, diskuse a individuálních pohovorů s jednotlivými žáky, případně dotazníkových šetření. Samozřejmostí je též metoda sociálního učení, kdy se žáci učí vzorcům chování učitele, který je pro ně vzorem a autoritou.

6. ZAPOJENÍ PRIMÁRNÍ PREVENCE DO VÝUKY

Prevence rizikového chování je integrální součástí výuky jednotlivých předmětů. Předcházení jednotlivým formám rizikového chování se dle Školního vzdělávacího programu věnují zejména tyto tematické bloky v příslušných předmětech a ročnících:

1) šikana a agrese:

Občanská výchova

Prima - Občanská společnost a škola

Sekunda - Život mezi lidmi

Tercie - Mezilidské vztahy

Základy společenských věd:

2. ročník - Jedinec a kolektiv; Komunikace

2) kyberšikana:

Informatika a výpočetní technika:

Prima - Internet - pravidla chování na internetu

3) rasismus a xenofobie:

Občanská výchova

Sekunda - Život mezi lidmi; Člověk a kultura

Dějepis

Kvarta - Antisemitismus, rasismus, holocaust

Základy společenských věd

2. ročník - Multikulturní a multietnická společnost

4. ročník - Strany, ideologie, extremismus

4) rizikové sexuální chování:

Biologie

Tercie - Základy rodinné a sexuální výchovy

5) alkohol, tabák a další návykové látky:

Biologie	Tercie - Návykové látky
Chemie	Kvarta - Léčiva a návykové látky
Tělesná výchova	Kvarta - Škodlivý vliv kouření, drog a alkoholu na zdraví

6) poruchy příjmu potravy:

Biologie	Tercie - Zdravý denní režim, Výživa a zdraví
----------	--

7) rizikové sporty:

Tělesná výchova	Sekunda - Organizace pohybové činnosti; Zásady bezpečnosti
-----------------	--

7. PRAVIDELNÉ AKTIVITY SPECIFICKÉ PRIMÁRNÍ PREVENCE VE ŠKOLE

1) Adaptační kurz

Cílová skupina:	prima a první ročníky čtyřletého studia
Zajištění:	škola ve spolupráci s externími lektory
Forma:	zážitkový program, seznamovací a týmové hry, diskuse

2) Preventivní program - Agresivita a šikana

Cílová skupina:	prima
Zajištění:	DO SVĚTA, z.s.
Forma:	interaktivní skupinová diskuse, nácvik dovedností

3) Beseda – Bezpečnost na internetu

Cílová skupina:	prima
Zajištění:	škola (žáci tercie v rámci peer učení vytvářejí program pro žáky primy)
Forma:	prezentace, interaktivní skupinová diskuse

4) Preventivní program - Sociální síť a kyberšikana

Cílová skupina:	sekunda
Zajištění:	DO SVĚTA, z.s.
Forma:	interaktivní skupinová diskuse, nácvik dovedností

5) Preventivní program - Návykové látky

Cílová skupina:	tercie
Zajištění:	DO SVĚTA, z.s.
Forma:	interaktivní skupinová diskuse, nácvik dovedností

6) Preventivní program - Sexualita a partnerství

Cílová skupina:	kvarta
Zajištění:	DO SVĚTA, z.s.
Forma:	interaktivní skupinová diskuse, nácvik dovedností

7) Beseda - Trestní odpovědnost mladistvých

Cílová skupina:	kvinta a 1. ročníky čtyřletého studia
-----------------	---------------------------------------

Zajištění: Policie ČR
Forma: přednáška a skupinová diskuse

8) Preventivní program - Dopady virtuálního světa v realitě

Cílová skupina: sexta a 2. ročníky čtyřletého studia
Zajištění: Theia - Krizové centrum o.p.s.
Forma: interaktivní skupinová diskuse, nácvik dovedností

9) Projekt EDISON

Cílová skupina: septima a 3. ročníky čtyřletého studia
Zajištění: AIESEC ČR
Forma: prezentace, skupinová diskuse, zážitkový program

8. NESPECIFICKÁ PRIMÁRNÍ PREVENCE - VOLNOČASOVÉ AKTIVITY

Preventivní význam mají též celoškolní a mimoškolní aktivity, např. třídní výlety, vánoční akademie, sportovní kurzy, Železný student či aktivity studentského spolku GJVJinak (Snídaně v trávě, Lízátkový den, Jirsíkovo filmohraní, Majáles ad.). Velký zájem mají naši žáci též o nepovinné předměty, resp. od roku 2020 školní kluby:

- Klub cestovatelů
- Pěvecký sbor Mendík
- Školní orchestr
- Biologický kroužek
- Programování
- Cizí jazyky
- Keramika
- Sportovní hry
- Lezecká stěna

Během těchto aktivit se setkávají žáci napříč třídami a vytvářejí zde přátelské vztahy, jež přispívají k dobrému klimatu celé školy.

9. SPOLUPRÁCE S RODIČI

Rodiče jsou s prevencí rizikového chování seznamováni na třídních schůzkách a prostřednictvím webových stránek školy. Zde je také zveřejněna Školní preventivní strategie, Minimální preventivní program na daný školní rok včetně Školního programu proti šikanování. Na školním webu je k dispozici kontakt na školního metodika prevence (včetně konzultačních hodin) a užitečné odkazy týkající se prevence rizikového chování. Rodiče se mohou na metodika prevence i na další členy školního poradenského pracoviště kdykoliv obrátit.

Rodiče nastupujících žáků primy a prvního ročníku jsou s chodem školy včetně prevence rizikového chování seznámeni na třídní schůzce v červnu, tedy před začátkem školního roku. Během prvního zářijového dne se rodiče spolu s novými žáky účastní

slavnostního zahájení školního roku v kostele sv. Václava za účasti ředitele a třídních učitelů. Během roku poté probíhá řada akcí, jichž se mohou rodiče zúčastnit a jež přispívají k dobré spolupráci rodiny a školy. Jedná se zejména o dny otevřených dveří, koncerty pěveckého sboru Mendík a školního orchestru, aktivity Klubu cestovatelů či výlety jednotlivých tříd. Zástupci rodičů se podílejí na rozhodování o chodu školy též v rámci školské rady.

10. ŠKOLNÍ PORADENSKÉ PRACOVISŤE

Školní poradenské pracoviště tvoří zejména výchovná poradkyně a školní metodik prevence, kteří spolupracují s vedením školy a třídními učiteli, případně s externí školní psycholožkou.

Výchovná poradkyně:

- spolupracuje s PPP, vede evidenci vyšetřených a integrovaných žáků,
- připravuje podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,
- zajišťuje všechny náležitosti související s volbou vysoké školy a povolání,
- projednává výchovné problémy s rodiči, žáky, pedagogy,
- ve spolupráci s ŠMP sleduje a podchycuje projevy rizikového chování,
- vede dokumentaci o své činnosti.

Školní metodik prevence:

- připravuje preventivní program školy, koordinuje jeho plnění
- podílí se na aktivitách preventivního charakteru a jejich evaluaci,
- metodicky vede a podporuje pedagogy,
- podílí se na organizaci adaptačních kurzů,
- předává aktuální informace pedagogům (porady, nástěnka, školní e-mail),
- spolupracuje s odbornými poradenskými pracovišti, rodiči, žáky,
- vede dokumentaci o své činnosti.

11. SPOLUPRÁCE S ORGANIZACEMI A INSTITUCEMI

V rámci prevence rizikového chování (či při případné intervenci) spolupracuje školní poradenské pracoviště zejména s těmito institucemi a organizacemi:

Pedagogicko-psychologická poradna České Budějovice
Policie ČR - obvodní oddělení České Budějovice
Oddělení sociálně-právní ochrany dětí - Magistrát města České Budějovice
Středisko výchovné péče České Budějovice
Ambulance dětské psychiatrie České Budějovice
Kontaktní centrum Prevent České Budějovice
DO SVĚTA, z. s., Strakonice
Krizové centrum Theia, České Budějovice
Krizové centrum pro děti a rodinu v Jihočeském kraji, České Budějovice
Portus Prachatice

Kontakty na jednotlivá zařízení jsou k dispozici v Krizovém plánu školy a v Minimálním preventivním programu, případně u členů školního poradenského pracoviště.